

Een pleidooi voor de populier

De veredeling van populieren bij het Vlaamse INBO loopt binnenkort op zijn eind. Ook de verkoop van populieren bevindt zich op een lager niveau dan vroeger. Nochtans is de populier in al zijn vormen een boom met vele toekomstgerichte troeven.

*Lucien Verschoren,
voorzitter Vlaamse Boomtelers*

Een geschiedenis als rij- en knotboom

Eeuwenlang, tot in de twintigste eeuw, werd de grauwe abeel *Populus canescens* veel aangeplant als rijboom en in hak- of middelhoutbos. Grauwe abeel is een kruising van de inheemse ratelpopulier *Populus tremula* en de

witte abeel *P. alba*, een soort waarvan de herkomst onzeker is. Ook het gebruik van de inheemse zwarte populier *P. nigra* als knotboom, kent een lange traditie. Bomenrijen met variëteiten van deze soort, zoals de Italiaanse populier *P. nigra* 'Italica', zijn meer recent.

Canadapopulieren

De eerste Canadapopulieren ontstonden in de achttiende eeuw in Vlaanderen. Deze cultuurpopulieren zijn kruisingen tussen de inheemse zwarte populier en een Amerikaanse soort *P. deltoïdes*. De oudste kruisingen resulteerden in Euramerikaanse

cultivars, waarin genetisch materiaal van de inheemse zwarte populier nog een aandeel heeft. Deze bomen waren volgroeid na ongeveer 40 jaar. Recenter ontwikkelde klonen zijn meestal interamerikaanse kruisingen tussen *P. deltoïdes* en *P. trichocarpa*.

Geen agressieve voortplanter

Deze interamerikaanse cultuurpopulieren zijn na 20 jaar kaprijp. In tegenstelling tot vele andere exoten, zoals Amerikaanse vogelkers, vormen cultuurpopulieren doorgaans geen kiemkrachtige zaden en zijn het dus geen agressief verjongende exoten. Aangezien ze moeilijk verjongen, leggen ze geen hypotheek op de samenstelling van nieuwe bossen.

Nieuwe aanplantingen bestemd voor

de houtproductie gaan meestal uit van de klonen; Koster, Muur, Vesten, Albelo (Euramerikaanse cultivars), Grimminge (interamerikaans), enzovoort.

Oude, relatief traag groeiende populieren (bv. de cultivar 'Blauwe van Eksaarde') zijn tegenwoordig zeldzaam. Ze kunnen beschouwd worden als cultureel erfgoed, zoals variëteiten van hoogstammen en oude veerassen.

Tal van troeven

Het Vlaamse landschap wordt mee gevormd door de talloze populierenrijen en -bosjes. Sommige zijn aangeplant met een focus op houtproductie. Andere doen dienst als windscherm, geven schaduw aan dieren, schermen storende gebouwen af, enzovoort.

Het gaat evenwel bijna altijd om grote bomen. Nochtans – rekening houdend met een omlooptijd van maximum 30 jaar – is er jaarlijks meer dan 3% aan vervanging toe. In de topjaren 1970-1990 werden jaarlijks honderdduizenden poten geplant. De laatste jaren is de verkoop van populieren in Vlaanderen gedaald tot ca. 60.000 poten per jaar.

Populieren hebben een imago-probleem. Het aanplanten van populier wordt niet meer gestimuleerd door subsidies en wordt in sommige gevallen zelfs ontraden. Nochtans is de natuurwaarde heel groot.

Populier bevordert biodiversiteit

Verscheidene soorten zijn inheems zoals de zwarte populier, de grauwe abeel en de ratelpopulier. Ook in de kruisingen zit vaak inheems genemateriaal. In onze gebieden broeden tot 50 vogelsoorten en hebben de wielewaal en de specht een voorkeur voor populieren. Uit een studie naar de biodiversiteit blijkt dat populier meer verscheidenheid aan insecten herbergt dan haagbeuk en bijna zoveel als zomereik. Een populierenbos heeft de eigenschap kalk toe te voegen aan de grond, en werkt op die manier de verzuring tegen.

De populier is een pioniersboom en zorgt bij de aanplant van nieuwe bossen als snel voor een goed boskli-

maat waarin andere soorten makkelijker kunnen opgroeien. Populieren doen het goed in zowel droge als natte omstandigheden. Ze overleven enkele dagen in staand water en zijn op die manier goed aangepast aan overstromingen. Abeel en esp zijn ook nog eens weinig gevoelig voor langere droge periodes. De grauwe en de witte abeel zijn bovendien zoutresistent en groeien goed in onze kustgebieden.

Onderdeel cultureel erfgoed

Enkele cultivars behoren tot ons cultureel erfgoed, zoals de bomenrijen aan Damse vaart met de steeds schuingroeiende stammen van de *Populus canadensis* 'Marlandica' en plaatselijk de traaggroeiende *Populus canadensis* 'Blauwe van Eksaarde.'

Kampioen in vastleggen CO₂

De populier is onder de bomen de kampioen voor de vastlegging van CO₂- uit de lucht. Het koolzuurgas, voor een groot deel verantwoordelijk voor de opwarming van onze aarde, wordt gebonden in bos en hout. Vooral tussen de leeftijd van 5 en 25 jaar heeft de populier een aanwas van ca. 20 m³ hout/jaar. Door het gebruik van dit hout in onze gebouwen kunnen we veel CO₂ opslaan voor lange termijn. Willen we op korte termijn iets doen voor ons klimaat dan is het aanplanten van populieren zeker aan te bevelen. Mogelijkheden zijn er ook voor de teelt van korteomloophout wat biomassa kan leveren voor de opwekking van energie.

Breekt wind en houdt grond vast

Populieren breken de wind en zorgen zo voor een aangename klimaat voor de groei van gewassen en schaduw voor vee. In de Agroforestry is het gebruik van populieren al goed ingeburgerd. Vooral de smalle en windbestendige cultivar 'Muur' is interessant. Ook voor de vastlegging van gronden (dijken) en oude stortplaatsen heeft de populier zijn waarde bewezen.

De populier krijgt terug meer aandacht, ook via een aantal projecten. Hierover meer in een volgend artikel. ■